

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 1 K. Kakor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišтво: Koroška cesta šte. 5 sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Rumuni se umikajo.

Za slovenske katoliške akademike.

Naprošeni smo, da objavimo sledeči poziv:

Naši visokošolci odhajajo te dni v vseučiliška mesta. Letos so njih vrste redke. Povečini so na bojnem polju v službi domovine. Žrtve v njih vrstah so velike. Blizu trideset mladih, vrlih akademikov — to je dobra četrtina — članov slovenskih katoliških akademskih društev „Danica“, „Zarja“ in „Dan“ je na bojišču v najgloblji zvestobi dalo svoje mlade, nadbudno življenje za cesarja in domovino.

Upajmo, da nam jih nekaj ostane zdravih, nekaj jih pa ni vpoklicanih in tem mora biti posvečena skrb domovine tembolj, ker je sedaj življenje v velikih mestih neprimerno drago.

V smislu sklepov slov. kat. shodov pozivljamo vse svoje somišljenike za podporo našim akademikom. Tretji katoliški shod posebe pozivlja slovenske katoliške kroge, da podpirajo starešinstvo „Leonove družbe“, čigar namen je zbirati darove v podporo slovenskega katoliškega akademičnega dijaštva.

To starešinstvo „Leonove družbe“ je celo vrsto let delovalo v ta namen. Z darežljivo pomočjo svojih somišljenikov je nabralo in izdalo v tem času do 800 000 K v podporo slovenskega katoliškega akademičnega dijaštva.

ga dijaštva kranjskega, stajerskega, koroškega in primorskega. Z malo izjemami so vsi podpirani dovršili svoje izpite in marsikdo je le potem starešinstva mogel dovršiti svoj akademični studij.

Ker se je pa „Leonova družba“ tik pred vojsko preosnovala v strogo znanstveno-leposlovno društvo, je prevzelo to nalogo Leonovega starešinstva „Društvo slovenskih katoliških starešin“, ki je v smislu svojih pravil v ta namen osnovalo: **Podporni odsek slov. kat. akad. starešinstva**, ki sedaj sprejema darove v ta namen in jih razdeljuje podpre potrebnim in vrednim našim dijakom.

Ob tej priliki se člani bivšega „Starešinstva Leonove družbe“ in podpisani odbor „Podpornega odseka slovenskega katoliškega akademičnega starešinstva“ najiskrenejše zahvaljujejo vsem blagim podpornikom slov. kat. akademikov, ki so se jih spominjali z zdatnimi denarnimi darovi, imenoma **deželnemu odboru kranjskemu**, **vzajemnemu podpornemu društvu**, **„Ljudski posojilnici“** in drugim denarnim zavodom kakor tudi vsem posameznim dobrotnikom ter prosim, da mu ostanejo tudi v bodoče naklonjeni posebno v sedanjih izrednih razmerah, ko so vzgojevalni troški tako neprijemerno visoki.

Ljubljana, dne 24. septembra 1916.

„Podporni odsek slov. kat. akad. starešinstva“.

Odgovor slovenskemu odposlanstvu.

Kakor smo že poročali, sta dne 15. sept. vodila poslanca dr. Korošec in Pišek odposlanstvo slovenskih kmetov v Gradec k e. kr. namestniku, da so se mu predložile želje slovenskega kmetijskega prebivalstva v blagohoten pretres in ugodno rešitev. Pretekli teden je visokorodni g. e. kr. namestnik pismeno odgovoril poslancu dr. Korošcu, kaj je glede izražanih mu želj ukrenil. Iz tega pisma posnamemo:

Politične okrajne oblasti so dobile sedaj izrecno naročilo, da preklicajo zaprtje žrmelj (ročnih mlinov), ki se je svoj čas odredilo, ako ti mlinci ne morejo več zamleti, nego kar je v gospodinjstvu moke za sproti potrebno in ako so ti mlinci vsled krajevnih razmer, posebno zaradi pomanjkanja plačilnih mlinov, neobhodno potrebni. To velja posebno za slučaj, ako se s temi mlinci zmelje letošnja nova turšica, ki se vsled še sedanje vlažnosti mora doma sušiti in sicer le v majhnih, za vsakdanjo potrebo primeranih količinah.

Kar se tiče odvetja žita in moke v plačilnih mlinih, je cesarsko namestništvo glede vseh vlog, ki so jih vložile stranke, dotičnim okrajnim političnim oblastim naložilo, da se vsem onim, ki se sami vzdržujejo in pri katerih je dokazano, da vse pridelano žito znaša le toliko, kolikor rabijo za se, vrne odvezeto žito.

Nadaljni odstavki namestnikovega pisma se oziirajo na nekatere krajevne želje, ki mu jih je odposlanstvo javilo.

LISTER.

P. Kirarjeva:

Zvonovi se poslavljajo....

Zaplakali so v tiho noč zvonovi,
zapeli so slovo...
In vzdihnil je trpin ob tej ločitvi: novi
in zbrisal si oko:
„Ohr, zdaj še vil!
Kaj ni dovolj, da naša kri
odtekla v celih rekah je v grobove?“
Iz stolpa pa je plaval mol
čez slednji griček, slednji dol,
čez temne gozde, mehke trate,
čez vinograde prebogat,
pozdravil je cvetoče selo
in borno koč, osamel,
pozdravil — zadnjikrat:
„Mir tebi, zemlja nepokojna,
mir njim, ki blodijo po tebi
in pokoj onim, ki jim že zapeli
zvonovi smrtni spev smo neveseli,
dnes pojemo ga — sebi!
Ko jutri zora sine
čez gore speč,
poromamo iz line
v viharne svet.
Tja, kjer trpi tvoj sinček zlati,
da varen je domači krov.
Kaj zanj naročaš nam, o mati?
Ljubezen in svoj blagoslov?
In ti, dekle, ti tožno dekle,
posuši solze vsaj nocoj!

Ko pridemo do zemlje svete,
kjer vživa on pokoj,
porekli bomo grudi težki,
naj ga varuje zvesto
do dne, ko v radosti nebeški
objame te nevesto! — — —
Na straži mož stoji molče,
tam bomo ga iskali.
„Čuj, ženica pozdravlja te
in z njo tvoj sinček mali!“
„Oj, zdrave tužne razvaline,
beguncev naših vi domovi!
Po vas drhtijo iz daljine
razkropljeni sinovi...“
„Pozdrav ti, širna bojna plan,
ti solz nešteti vir!
Sem sleherni je nas poslan,
da zemlji vrne mir.“

Da, mir ti, zemlja nepokojna,
mir njim, ki blodijo po tebi,
in njim, ki spe nevzdržano v tebi!
Že kliče nas trobenta bojna.“

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Dalje.)

„U bože, bože, pobilo Moskale, ki so mi zarobili vse!“

Komtesa pa je vedno čebljala iz hvaležnosti z menoj, panom doktorjem, ki baš dobro pull zobe. A jaz pa nisem bil nič kaj vesel tega znanja in kavalirstva od strani komtese, ker ravno to žensko priateljstvo in udanost so bridko morale občutiti moje od karpatskega revmatizma tolikanj ščipane noge.

Vojaki so namreč nad vasjo gradili postojanke in so si, po vojaško izraženo, izposodili marsikatero desko in hlod na grajskih tleh. Sicer brezdelna komtesa je vedno voharila okrog grajskih voglov in beležila vsako tako prisiljeno posojilo, da ne rečem — krajo... Vedno je klicala mene, pana doktorja, da naj lezem z njo pogledat škodo in grem poročat o njej polkovniku. Baš v taistih dneh sem imel veliko opravka v pisarni in so mi bili taki po komtesini prošnji prisiljeni poleti v prosto naravo dokaj prav neljubi in večkrat sem se izgovarjal z revmatizmom v nogah, pa pri ženskem trkanju na kavalirsko čast, ki jo dolguje pane doktor damam, sem vsikdar odjenjal in lazil od vogla do vogla grajskih škodnjav in shramb.

Prav od srca hvaležen sem bil nekaj časa dekli grajski, ki je čula na ime Katusa (Katra). Sicer mi je vzela za večno laskajoči naslov: pan doktor. Pa tudi prerezala z eno samo besedo vse moje sprehode v družbi nežne komtese.

Nekega jutra me je dekletce zopet vabilo s: „Pan doktor!“ Krog škodnjav pa priroma pod oknom Katusa in posvari komteso:

„Pan ni doktor, pan je gsonč (duhovnik)!“

Se nekaj je posebljala Katusa grajski kraljičini na uho, ta je pobesila začudeno glavo in nikoli ni mi več udarilo na uho iz grajskih ust: Pan doktor! Počinile so se pa tudi moje noge od prisiljenih obhodov in na ušesa mi ni vedno vsako jutro udarjala pritožba: o neusmiljeni, kraji udani vojaški roki. Naš kuhar je namreč Katusi razodel in me razkrinkal z vodnim kokaonom in grajskim zobom v ponosnega doktorja povišanega, a v resnici vendar prav navadnega vojaškega kaplana. Komtesa se me je od onega časa izogibala, jaz pa tudi nisem več iskal njene družbe, niti je nisem prosil na razgovor v posojilnici.